

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

MARIASZ i MARIAŻ

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

MARIASZ i MARIAŻ to zróżnicowane znaczeniowo dwie wersje tego samego zapożyczenia.

MARIASZ – pisany przez sz – to nazwa dawnej gry w karty, a także szczególny układ kart: dama i król tego samego koloru w ręku jednego z uczestników gry.

MARIAŻ – pisany przez ż – to nic innego jak małżeństwo, poślubienie kogoś, tylko określone dawnym, dziś już niemal nieużywanym słowem.

I MARIASZ, i MARIAŻ pochodzą od tego samego francuskiego rzeczownika: mariage ‘małżeństwo’. Historycznie MARIASZ jest późniejszy niż MARIAŻ, można zatem przypuszczać, że albo zapożyczyliśmy tę formę po raz drugi, tym razem w wersji fonetycznej (wymawiamy przecież [mariaś] niezależnie od tego, czy piszemy MARIASZ czy MARIAŻ), albo MARIASZ „wyłonił się” z MARIAŻU i oderwał od niego (bo przecież mariasz, czyli dama i król tego samego koloru, to królewski mariaż). Każdy z wyrazów odmieniamy nieco inaczej, ponieważ każdy ma inne zakończenie graficzne i każdy co innego oznacza. Poprawnie: mariasz, mariasza, mariaszowi, mieć mariasz i grać w mariasza, z mariaszem i o mariaszu – te mariasze, tych mariaszy... ale: mariaż, mariażu, mariażowi, mariaż, z mariażem, o mariażu – te mariaże, tych mariaży lub tych mariażów.

Kiedy oba słowa pozostawały w użyciu, korzystano z ich zbieżności fonetycznej i pokrewności znaczeniowej, tworząc powiedzenie: Dobra nasza bez mariasza, które dosłownie oznaczało wygraną nawet bez owej królewskiej pary kart, a przenośnie – każdy sukces odnoszony bez konieczności odwoływania się do korzystnych układów towarzyskich czy politycznych.